

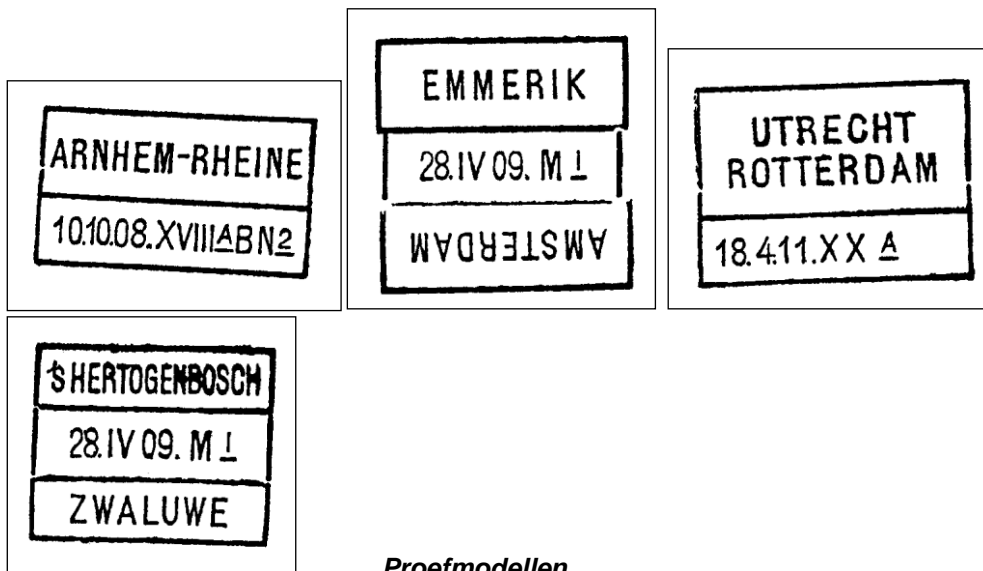
Langebalk Trajectstempels

Vanaf juli 1908 werden de kleinrond- en grootrond trajectstempels geleidelijk vervangen door typenraderstempels met Arabische maandcijfers. Deze hadden een kortere datumbalk dan de langebalkstempels, omdat geen uuraanduiding nodig was. Van elk traject werden nu stempels vervaardigd waarbij de plaatsnamen tegengesteld waren. Dit in tegenstelling tot de kleinrond- en grootrondstempels, die als richting voor het traject een cijfer of een letter hadden.

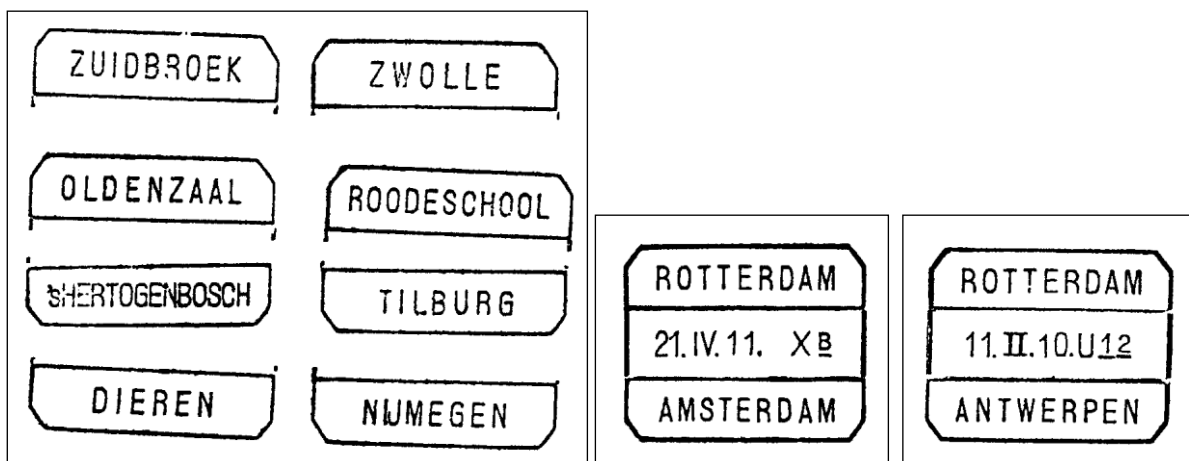
Vanaf augustus 1909 werden typenraderstempels verstrekt met Romeinse maandcijfers. Hiermee zijn slechts enkele trajecten voorzien, omdat vanaf maart 1910 een geheel nieuw stempeltype, het blokstempel, werd geïntroduceerd.

De Blokstempels

Door De Munt werden vier proefstempels vervaardigd in april 1909. Aan de hand hiervan werd het definitieve model gekozen, bestaande uit drie segmenten. Een vast deel met de datumaanduiding en twee losse componenten met de plaatsnaam.

Proefmodellen

Losse componenten

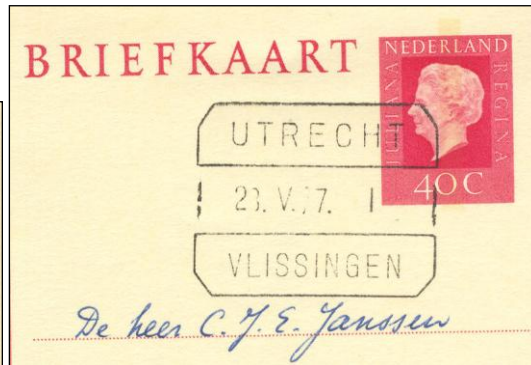
Definitieve model

Spoorwegtraject Winterswijk-Apeldoorn.

Tramtraject Spijkenisse-Oostvoorne.

Treintrajecten Utrecht-Groningen en Utrecht-Vlissingen. Laatste dag van gebruik van de blokstempels was op 23 mei 1977. De blokstempels zijn in een aparte inventarisatie opgenomen.

Dienstorders en Mededeelingen

In de dienstorders en Mededeelingen worden de spoorwegpostkantoren eveneens genoemd. Enkele voorbeelden volgen hierna:

Dienstorder No B.1 van 7 januari 1909: Ingaande 16 Januari e.k. wordt voor de behandeling van brieven en verdere stukken (geene postpakketten) aan het *Centraal Station te Rotterdam* een *expeditie-kantoor* gevestigd, waarvan het beheer is opgedragen aan den directeur van het Spoorwegpostkantoor no 2.

In verband hiermede is, van genoemden datum af, in de *dépêches* of bundels voor het postkantoor *Rotterdam* *geene passe correspondentie* op te nemen, behalve:

- die voor: Bergschenhoek, Berkel, Bleiswijk, Hillegersberg, Kralingscheveer, Krimpen a/d IJssel, Krimpen a/d Lek, Lekkerkerk, Nieuw Lekkerland, Overschie, Schiebroek en Streefkerk;
- die, welke langs de *rechtstreekschen zeeweg* met uit *Rotterdam* vertrekkende stoomschepen is te verzenden.

Mededeeling No 3550s van 9 juli 1909: Te rekenen van 1 Juli i.l. is de postrit van Nieuwesluis naar Brielle, v.v. (no 1162 van de lijst der postdiensten) vervangen door den navolgenden stoombootdienst:

I	II*	III*			A	B*	C*
••	••	••			••	••	••
p. p.	p. p.	p. p.			p. p.	p. p.	p. p.
6.4 m.	1.14 a.	8.— a.	↓	Nieuwesluis.	8.35 m.	3.55 a.	9.30 a.
6.25 "	1.35 "	8.20 "		Zwartewaal.	—	3.40 "	—
6.45 "	1.55 "	8.40 "		Brielle.	8.— "	3.20 "	9.— "

(* Niet op Zon- en feestdagen).

Voor deze stoombootdienst werden geen dagtekeningstempels typenrader aangemaakt.

Mededeeling No 6058^s van 23 december 1910: Met ingang van 1 Januari 1911 wordt van den spoorweg *Stadskanaal-Zuidbroek* voor postvervoer gebruik gemaakt als volgt:

n ^o . 908	n ^o . 914	n ^o . 920	n ^o . 922	n ^o . 924	n ^o . 928	STATIONS	n ^o . 901	n ^o . 909	n ^o . 913	n ^o . 921	n ^o . 925	n ^o . 927
I	II	III			IV		A	B	C	D		E
•• p.p.	•• p.p.	•• p.p.	•• p.p.	•• p.p.	•• p.p.		•• p.p.	•• p.p.	•• p.p.	•• p.p.		•• p.p.
9.55 m.	2.2 a.	5.— a.	6.22 a.	7.40 a.	11.25 a.	Zuidbroek	6.— m.	10.39 m.	1.43 a.	5.50 a.	9.22 a.	11.10 a.
10.1 "	2.9 "	5.7 "	—	—	—	Meeden-Muntendam	5.53 "	—	1.36 "	5.43 "	—	—
10.9 "	2.16 "	5.14 "	6.36 "	7.54 "	11.39 "	Veendam	5.47 "	10.26 "	1.30 "	5.37 "	9.9 "	10.57 "
10.20 "	2.21 "	5.31 "	—	7.59 "	11.44 "	Wildervank	5.42 "	10.21 "	1.25 "	5.32 "	9.4 "	10.52 "
10.27 "	2.28 "	—	—	—	—	Bareveld	—	—	—	—	—	—
—	2.37 "	—	6.57 "	—	—	Boerveensche mond	5.25 "	10.4 "	1.8 "	5.15 "	—	10.35 "
10.41 "	2.42 "	5.52 "	7.2 "	8.20 "	12.5 m.	Stadskanaal	5.20 "	9.59 "	1.3 "	5.10 "	8.42 "	10.30 "

1) Op Zon- en feestdagen niet.

In verband hiermede zal met ingang van dien datum de tramlijn *Zuidbroek-Ter Apel* alléén over den afstand *Stadskanaal-Ter Apel* voor het vervoer van de post worden gebezigd.

Voor het traject *Stadskanaal-Zuidbroek* werd gebruik gemaakt van blokstempels met de letters **A B C D** en **E**, later uitgebreid met **A1** en **D1**.

Voor het traject *Zuidbroek-Stadskanaal* de blokstempels met de Romeinse cijfers **I II III** en **IV**.

Dienstorder No 125 van 30 mei 1912: Bij herhaling blijkt, dat niet de hand wordt gehouden aan het bepaalde bij art. 418 der V.P., waarbij uitdrukkelijk is voorgeschreven, dat de correspondentie, welke door een trein *het eerst* moet worden afgegeven, met het advies behoort te worden samengebonden, of wel daarvan een afzonderlijke bundel is te vormen, voorzien van het opschrift "Begin".

De klachten betreffen inzonderheid de lijn *Utrecht-Zwolle*, waarlangs een zeer omvangrijk vervoer plaats vindt. Correspondentie voor plaatsen aan die lijn gelegen, is niet langer in bundels "Utrecht-

Zwolle" op te nemen, doch van een bundelstrook "Utrecht-Amersfoort" of "Amersfoort-Zwolle" te voorzien, naarmate de inhoud al dan niet vóór aankomst te Amersfoort geheel moet zijn verwerkt.

Voorts wordt er in 't algemeen de aandacht op gevestigd, dat, indien een trein depêches vormt voor de eerste aan een aansluitende lijn gelegen kantoren, de stukken voor die kantoren zoodanig behooren te worden verzonden, dat zij zooveel mogelijk in die depêches kunnen worden opgenomen. Indien met het oog op de korte tijdruimte tusschen *Amersfoort* en *Nijkerk*, b.v. door een trein van de lijn Amsterdam-Amersfoort een depêche voor *Nijkerk* wordt gevormd, dan behooren de met dien trein in verbinding staande kantoren correspondentie voor *Nijkerk* niet aan *Utrecht-Zwolle* maar aan den trein van *Amsterdam* naar *Amersfoort* te zenden.

Dienstorder No 275 van 16 november 1912: De aandacht van het personeel wordt er op gevestigd, dat de correspondentie voor de leden van de Nederlandsche ambulance van het Roode Kruis in Griekenland is te verzenden aan trein **Xa** Amsterdam-Emmerik.

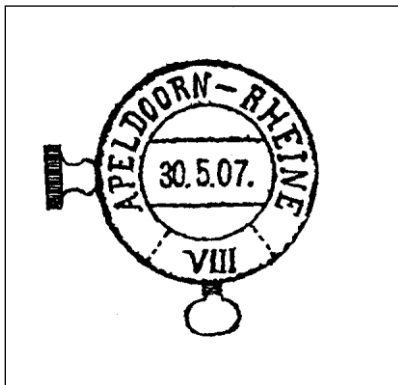
Het publiek is uitgenoodigd deze stukken, ter onderscheiding van de overige correspondentie, over het geheele adres te voorzien van twee elkaar snijdende lijnen in roode kleur.

Omdat na 1912 geen afdrucken bekend zijn van dagtekeningstempels voor de trajecten, zijn verdere dienstorders en mededeelingen, op een enkele uitzondering na, niet meer geciteerd. In de periode na 1912 werd vrijwel uitsluitend nog gestempeld met de zogenoemde blokstempels. Deze blokstempels vallen buiten het bestek van de typenraderstempels.

Dienstorder No B.126 van 23 maart 1916: Het afdrucken van den dagtekeningstempel op de adreskaarten, door het personeel dienstdoende in de treinen en andere vervoermiddelen, kan voortaan achterwege blijven. Art.5.7.2 der V.P. binnenland komt in verband hiermede te vervallen.

Mede is vervallen art. 558 der V.P. binnenland en art. 274, voorlaatste alinea, van de Instructie voor de hulppostkantoren (V.P. bijlage XXXII), betreffende de vermelding van den verzendingsweg op de adreskaarten, welke bepaling bij Do 211/1911 tijdelijk buiten werking werd gesteld.

Proefstempel model

SPOORWEGPOSTKANTOOR

Mededeeling No 11777S van 21 oktober 1925: Met ingang van een nader te bepalen datum zal het spoorwegpostkantoor n°.4 te **Arnhem** worden opgeheven.

Het spoorwegnet zal van dien datum af als volgt over de spoorwegpostkantoren n°. 1, 2 en 3 worden verdeeld:

I. Spoorwegpostkantoor n°. 1.

Amsterdam- Zaandam- Uitgeest- Helder.
Amsterdam- Haarlem- Uitgeest.
Amsterdam- Enkhuizen.
Alkmaar- Hoorn.
Hoorn- Medemblik.
Enkhuizen- Stavoren.
Amsterdam- Bentheim.
Amsterdam- Emmerik.
Amsterdam- Nijmegen.
Amsterdam- Uithoorn- Alphen.
Amsterdam- Aalsmeer- Haarlem.
Utrecht- Eindhoven.
Amsterdam- Venlo X.
Venlo- Amsterdam B.
Utrecht- Rotterdam.
Gouda-'sGravenhage.
Utrecht- Leiden.
Leiden- Hoofddorp.
Arnhem- Hengelo 37.
Hengelo- Arnhem 38.

II. Spoorwegpostkantoor n°. 2.

Amsterdam- Antwerpen.
Rotterdam- Hoek van Holland.
Rotterdam- Eindhoven- Venlo.
Rotterdam- Nijmegen.
Vork- Arnhem 1965 en 1985.
Arnhem- Vork 1958, 1976 en 1824.
Vlissingen- Folkestone.
Vlissingen- 'sHertogenbosch- Arnhem.
'sHertogenbosch- Lage Zwaluwe.
Boxtel- Goch.
Maastricht- Aken.
Maastricht- Eindhoven.
Maastricht- Venlo.
Venlo- Nijmegen.
Sittard- Herzogenrath.

III. Spoorwegpostkantoor n°. 3.

De lijnen in Friesland, Groningen en Drenthe:

Zwolle- Utrecht.
Zwolle- Arnhem.
Zwolle- Apeldoorn- Arnhem.
Zwolle- Almelo.
Zwolle- Coevorden.
Apeldoorn- Winterswijk.
Arnhem- Zevenaar- Winterswijk.
Doetinchem- Hengelo.
Arnhem- Zutphen- Enschede, behalve Arnhem- Hengelo 37 en Hengelo- Arnhem 38.
Winterswijk- Neede.
tram Zeist- Arnhem.

Mededeeling No 14310S van 16 december 1925: Het spoorwegpostkantoor no. 4 te **Arnhem** wordt met ingang van 16 December a.s. opgeheven.

Dienstorder No H.448 van 20 juli 1938: Dienst der Spoorwegpostkantoren.

1. Met ingang van 1 Augustus a.s. worden de volgende wijzigingen gebracht in de organisatie van den dienst der spoorwegpostkantoren.
2. De swpkkt nr 1, 2 en 3 te Amsterdam, Rotterdam en Zwolle, alsmede de burelen van de ean dier kkt te Utrecht, Breda en Arnhem, worden opgeheven.
3. De leiding van den spoorwegpostdienst wordt gecentraliseerd op de Inspectie van den Spoorwegpostdienst te Utrecht (thans nog genaamd Inspectie der Spoorwegpostkantoren), onder beheer van den Inspecteur van den Spoorwegpostdienst (thans: Inspecteur der Spoorwegpostkantoren). De telegrafische verkorting ispswp blijft ongewijzigd.
4. Voor het toezicht op den dagelijkschen gang van zaken en het onderhouden van contact met het in de treinen dienstdoende personeel zullen te Amsterdam, Rotterdam, Zwolle en Eindhoven steunpunten worden gevestigd onder beheer van ean.
Het complex spoorweglijnen, dat tot een bepaald steunpunt behoort, zal "ressort" worden genoemd. De aan het hoofd der steunpunten staande ambten zullen heeten: "eerstaanwend ambtenaar van den spoorwegpostdienst, ressort Amsterdam, resp Rotterdam, Zwolle en Eindhoven". Als tgf verkorting van deze benaming zal gelden: easwp Asd resp Rt, Zl en Ehv.
5. De indeeling van het gebied der ressorten wordt vastgesteld als volgt :
ressort Amsterdam: alle lijnen van het tegenwoordige swpkt nr 1 met uitzondering van Alphen Rijn -Gouda, 's-Gravenhage -Gouda, Hilversum -Utrecht, Leiden -Utrecht, Rotterdam- Utrecht, Utrecht -Baarn en Utrecht -Zeist; het toezicht op het postvervoer op laatstgenoemde lijnen zal rechtstreeks vanwege ispswp Ut worden gehouden;
ressort Rotterdam: de lijnen Amsterdam -Antwerpen, Eindhoven -Rotterdam, Hoek van Holland -Harwich, Hoek van Holland- Rotterdam, Rotterdam- 's-Gravenhage, Rotterdam -Nijmegen, Vlissingen - Harwich en Vlissingen -Roosendaal;
ressort Zwolle: alle lijnen van het tegenwoordige swpkt nr 3 met uitzondering van 's-Hertogenbosch -Arnhem en Venlo -Nijmegen;
ressort Eindhoven: de lijnen Aken- Heerlen- Maastricht, Dalheim -Roermond -Hamont, Eindhoven -Borkel en Schaft, Eindhoven -Maastricht, 's-Hertogenbosch -Lage Zwaluwe, Kruispunt Beugen-Boxtel, Maastricht -Hasselt, Maastricht -Visé, Roermond -Venlo, Roosendaal -'s-Hertogenbosch - Arnhem, Sittard -Herzogenrath, Venlo -Eindhoven, Venlo -München Gladbach en Venlo -Nijmegen.
6. Tot de bemoeiingen van de eanswp Asd, Rt en Zl zal mede behooren het thans aan de drnswp 1, 2 en 3 opgedragen toezicht op het postvervoer met tram- en autodiensten, met dien verstande, dat het postvervoer door de NV "Brabantsche Buurtspoorwegen en Autodiensten BBA" geheel onder toezicht van den easwp Ehv en het postvervoer door de NV "Nederlandsche Buurtspoorwegmaatschappij" rechtstreeks onder toezicht van den ispswp wordt gesteld.
7. Omtrent gemiste aansluitingen, ontbreken van adviezen en passen, onjuiste invulling van bescheiden, verkeerde verzendingen, onregelmatigheden bij in- en uitladen e.d. treden de kkt in rechtstreekschen brief of tgm-wisselling met de eanswp. Over onregelmatigheden van ernstigen aard zal uiteraard de brief- of tgm-wisselling rechtstreeks met den ispswp moeten plaats vinden, eventueel met afschrift aan den betrokken eanswp, indien dit voor spoedig onderzoek gewenscht wordt geacht.
8. De burelen der eanswp zullen wat betreft de behandeling van de modellen 104,- 104a, 107 en 107a in de plaats treden van de directies der swpkkt.
9. De formulieren en gegevens, waarop de thans geldende benamingen voorkomen, zullen bij herdruk worden gewijzigd en kunnen in afwachting daarvan in gebruik blijven.

De in boven opgenomen dienstorder gebruikte verkortingen hebben de volgende betekenissen:

ambtn = ambtenaren
drnswp = directeuren spoorwegpostkantoor
ean = expeditieambtenaren
easwp = expeditieambtenaar spoorwegpostkantoor
ispswp = inspecteur spoorwegpostkantoor
kkt = kantoren
swp = spoorweg
swpkkt = spoorwegpostkantoren
swpkt = spoorwegpostkantoor
tgm = telegram

Dienstorder No 478 van 3 augustus 1938: Spoorwegpostdienst.

1. Met wijziging in zooverre van punt 6 van do. 448/1938 wordt medegedeeld, dat het toezicht op het postvervoer met de hieronder genoemde autodiensten is opgedragen aan de daarbij vermelde ean-swp:

274 Rotterdam- Gouda- Roosendaal- Esschen	easwp Rt id
161 Roermond -Neer	easwp Ehv
162 Roermond -Venlo Venlo -Boxmeer	id id
171 Eindhoven -Heeze	id
205 Breda -'s.Hertogenbosch	id
206 Breda -Oosterhout	id

2. Voorts worden de tramdienst Gouda -Schoonhoven en de autodienst 294 Utrecht -Leiden rechtstreeks onder het toezicht en beheer van den ispswp gesteld.

Spoorwegpostkantoor No 1 was gevestigd te Amsterdam.

Spoorwegpostkantoor No 2 was gevestigd te Rotterdam.

Spoorwegpostkantoor No 3 was gevestigd te Zwolle.

Spoorwegpostkantoor No 4 was gevestigd te Arnhem.

TREINTRAJECTEN

AMSTERDAM - 'sHERTOGENBOSCH v.v. Spoorwegpostkantoor No 1 Amsterdam

AMSTERDAM - 's HERTOGENBOSCH

LBTR 0001 Opgeleverd door De Munt in maart 1908.

Het stempel, met Arabische maandcijfers, was besteld in januari 1908 en werd verzonden op 21 maart 1908.

Bekende nummers:

Gebruiksperiode van 22 maart 1908 tot ..

DIEREN - TERBORG v.v. Spoorwegpostkantoor No 4 Arnhem

DIEREN - TERBORG

LBTR 0002 Opgeleverd door De Munt in maart 1908.

Het stempel, met Arabische maandcijfers, werd toegezonden op 21 maart 1908.

Bekende nummers:

Gebruiksperiode van 22 maart 1908 tot ..

TERBORG - DIEREN

LBTR 0003 Opgeleverd door De Munt in maart 1908.

Het stempel, met Arabische maandcijfers, werd toegezonden op 12 maart 1908.

Bekende nummers: -

Gebruiksperiode van 13 maart 1908 tot ..